

Rendementsdenken voor wetenschappers

Andrel Linnenbank 17. Apr. 2015 11:21:54 AM

De manier waarop tegenwoordig het onderzoek gerund wordt als zou het een commercieel bedrijf zijn heeft een aantal consequenties die moeten worden aangepakt.

1. Wetenschappers worden vooral afgerekend op bibliometrische maten en hoeveelheid binnengehaald geld, die weliswaar objectief zijn, maar feitelijk nauwelijks iets zeggen over de kwaliteit van het werk.
2. De voornaamste, en soms zelfs enige, manier om een vaste plek te krijgen of hoogleraar te worden is als je een voldoende hoeveelheid (subsidie)geld meeneemt.
3. De voortdurende competitie voor geld leidt tot normvervaging en wetenschappelijk wangedrag en heeft een negatieve impact op samenwerkingsverbanden.
4. Nadruk op extern geld en onmiddellijke valorisatie leidt tot onderzoek met een korte horizon en verlies van basale kennis en ervaring. Behalve tot verschuivingen van geld binnen disciplines, leidt het ook tot een herverdeling van geld tussen faculteiten.

Ad 1) de bibliometrische maten

Ik zal hier verder niet ingaan op de manier waarop de gebruikte maten niet meten wat ze pretenderen, hoe ze bepaalde groepen bevoordelen en hoe eenvoudig ze te manipuleren zijn. Dat is her en der al vele malen gedaan.

De belangrijkste manieren waarop de huidige praktijk van het gebruik van bibliometrische maten zouden moeten worden aangepast zijn

- a) Ze mogen niet meer door hogere managementlagen gebruikt worden voor personeelsbeleid. De VSNU heeft de San Francisco Declaration ondertekend dus dat zou ook geen discussie meer mogen zijn.¹
- b) Ze mogen eventueel wel in jaargesprekken aan de orde komen, want daar is nog de context aanwezig om de cijfers te beoordelen. Maar dan is het wel zinnig dat er naast maten die aangeven hoeveel iemand geproduceerd heeft, er ook zijn die een indicatie geven hoeveel er gelezen is en wat aan de (wetenschappelijke) gemeenschap is teruggegeven. Maten als aantal artikelen en projectaanvragen die beoordeeld zijn als reviewer en actief lidmaatschap van organisaties op het gebied van de wetenschappelijke expertise of met maatschappelijk belang. Ook voor het werk relevante relaties met het bedrijfsleven zouden daaronder kunnen vallen. Hoe de verschillende categorieën onderling gewogen worden is aan de deelnemers van het jaargesprek.

Ad 2) kopen van posities

- a) Voor de hoogleraar posities zou een hooglerarenplan dat door de faculteitsraad wordt vastgesteld maatgevend moeten zijn.
- b) Er moet iets gedaan worden aan de te grote hoeveelheid flexcontracten. De faculteitsraad zou een rol moeten spelen in het evenredig verdelen van de vaste posities. Enerzijds moet nu op korte termijn voor zittende flexwerkers duidelijkheid geschapen worden, anderszijds moet rekening gehouden worden met variabele studenten aantallen en doorstroom op langere termijn. In eerste instantie zou bij incidenteel verminderde studenten aantallen

---

1 <http://ar.ascb.org/sfdora.html>

geprobeerd moet worden om docenten extra onderzoekstaken te geven, opdat er bij aantrekkende aantallen gewonnen is aan diepgang.

Ad 3) normvervaging en teruglopen kwaliteit van onderzoek

- a) Competitie om geld voor onderzoek leidt ertoe dat geld gaat naar diegenen die goed zijn in competities en niet naar diegenen die goed zijn in onderzoek.
- b) Een belangrijke factor in de normvervaging is de continue monitoring van output. Het praktische effect hiervan is dat al vanaf het begin van een onderzoeksproject de onderzoeker getraind wordt in het houden van positieve presentaties en het niet publiekelijk ter discussie stellen van problemen in de technische uitvoering. Veel erger nog is dat ook gedrag dat (op het randje van) normoverschrijdend is niet meer ter discussie kan worden gesteld. BV verschillende vormen van data massage en niet rapporteren van data die de hypothese niet ondersteunt.²
- c) Het om politieke en andere niet-wetenschappelijke redenen toevoegen van co-auteurs die geen bijdrage hebben geleverd aan een studie is zo wijdverbreid dat het niet eens meer als wetenschappelijk wangedrag wordt ervaren. Een aantal (medische) bladen heeft daarom afspraken gemaakt over wie er coauteur mag zijn en hoe dat verantwoord moet worden. "Examples of activities that alone (without other contributions) do not qualify a contributor for authorship are acquisition of funding; general supervision of a research group or general administrative support; and writing assistance, technical editing, language editing, and proofreading."³
- d) Een andere belangrijke reden voor normvervaging is dat toekomstige projecten en aanstellingen afhangen van eerdere 'prestaties'. Eerder binnengehaald geld en een succesvol project van de aanvrager zijn indicaties die vaak belangrijker zijn dan de inhoudelijke kracht van een voorstel. Dit levert een grote druk op alle lopende projecten, omdat die ook voor de toekomst belangrijk zijn. Simpelweg: een project mag nooit mislukken.

Ad 4) Valorisatie en herverdeling van geld.

- a) Mede naar aanleiding van mijn 25 jarig flexbestaan heb ik een aantal opmerking gemaakt juist over het het verlies aan basis vakken en basis kennis.⁴ Ook verschillende andere bovengenoemde punten komen daarin terug. [note to self: in een latere versie delen en ideeën daaruit hier ook overnemen]
- b) Dat voorgaande 'prestaties' belangrijk zijn voor het verkrijgen van subsidies, betekent ook dat je vanaf het begin moet zorgen dat je naam bij zoveel mogelijk publicaties en project aanvragen komt te staan. Bovendien kan je je het eigenlijk niet veroorloven om aan het begin van je carrière ook met andere dingen bezig te zijn. Vermoedelijk zijn deze selecties dus niet genderneutraal en kunnen persoonlijkheidskenmerken een grotere rol spelen dan inhoudelijke kwaliteit. [ik ken geen onderzoek daarnaar]

Suggesties voor oplossingen

Naast algemene regels over wat wel niet aanvaardbaar is voor de beoordeling van wetenschappers zouden we tegelijkertijd moeten kijken of we perverse prikkels niet kunnen reduceren en goed wetenschappelijk gedrag bevorderen.

Hierbij alvast twee kleine voorstellen. De eerste zou kunnen helpen om andere activiteiten dan schrijven te 'kwantificeren' om daarmee o.a. het review proces te verbeteren. De tweede zou kunnen helpen om wetenschappelijk wangedrag moeilijker te maken, maar doordat alle data traceerbaar

---

² Controle kan dus juist tot meer fraude leiden ipv het tegen te gaan.

³ <http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html>

⁴ <http://bytehouwer.nl/cuttingdownfruittrees.pdf> en <https://magazine.thepostonline.nl/auteurs/Andre-Linnenbank/9399/Een-pleidooi-voor-meer-slow-science>

wordt en blijft zou het vooral een kwaliteitsstempel kunnen geven aan Nederlandse publicaties.

Publiceren in eigen open access blad

Al vaker is in verschillende varianten voorgesteld om de manier waarop we publiceren te veranderen. Wat we daarbij wel in de gaten moeten houden is dat de belangrijkste 'objectieve' reden om te willen publiceren in een tijdschrift met een hoge impact factor is dat dat de tijdschriften zijn die veel gelezen worden en omdat door hun reputatie goede stukken eerst daarheen gestuurd worden. Kortom dat heeft te maken met het zichtbaar zijn voor je publiek. Met het internet zou het makkelijker moeten zijn om ook op andere manieren gevonden te worden, maar dan moet het nog wel duidelijk zijn welke stukken goed zijn en welke minder. Peer review lijkt me dus nog steeds een *conditio sine qua non*. Wat wel een probleem is dat bestaande tijdschriften met hoge impact duur zijn en dat de wetenschappers het echte werk doen zonder daarvoor betaald te worden. Daarnaast is het peer review proces minder betrouwbaar dan vroeger vanwege de grote tijdsdruk van de reviewers o.a. omdat dat ze er niet voor gehonoreerd worden. Integendeel, elk uur dat je besteedt aan reviewen is een uur dat je niets zelf schrijft.

Mijn voorstel om een aantal van die problemen te ondervangen: wetenschappers aan de UvA publiceren voortaan bij voorkeur in een journal van de UvA zelf. De andere universiteiten in NL doen dat ook en spreken af om onderling peer review te doen (immers je hebt ter zake deskundigen nodig die niet belanghebbende zijn, dus het moet breder dan de UvA). Evt zou het ook voor heel NL in een on-line journal van de KNAW kunnen. Hoeveelheid tijd of aantallen reviews kunnen op deze manier gelogd worden en als punten in het jaargesprek meegenomen worden. Onderdeel van de meerwaarde van een eigen journal moet zijn dat er ook een goede manier komt om de kwaliteit te beoordelen. Peer review is daar maar een onderdeel van en behalve de kwaliteit beoordelen moet het ook de kwaliteit van het stuk voor de publicatie verhogen. Peer review vindt plaats vóór publicatie, maar is maar de input van een beperkte set experts. Nadat zij het gefilterd hebben en eventuele verbeteringen hebben voorgesteld is het na publicatie aan de hele academische gemeenschap om het stuk te beoordelen. Misschien moeten we denken aan een amazon-achtig sterren systeem bij kleine recenties oid. Waarbij verschillende lezers het stuk ook kunnen beoordelen op verschillende aspecten (bv technische uitvoering, statistische onderbouwing, leesbaarheid, relevantie voor een breder publiek,...)

Generiek landelijk dataopslag model

Aanbeveling twee is om te gaan werken aan een algemeen dataopslag systeem voor research data, bv in samenwerking met het KNAW instituut DANS. Data wordt read only opgeslagen op het moment van verzamelen of zo snel mogelijk daarna. Bij publicaties wordt een permanente link toegevoegd naar de oorspronkelijke data en de evt voor het artikel gebruikte bewerkte data. Data hoeft niet onmiddellijk voor iedereen toegankelijk te zijn, als maar duidelijk is wie toegang kan verlenen en er een duidelijke afspraak bestaat over een tijdpad voor publieke toegang. Deze manier van opslaan moet ervoor zorgen dat de data aan de UvA (/in NL) betrouwbaarder wordt dan van andere onderzoeksgroepen. Toen ik nog in het AMC werkte, heb ik voor de commissie Onderzoek en ICT daar al eens een wat uitgebreidere notitie over geschreven⁵ al behoeft die misschien enige actualisatie. De problematiek in een medische faculteit is nog iets complexer omdat de data daar vaak afkomstig zijn van een patiënt, zodat eigendom van data ingewikkelder is en er ook een privacy aspect meespeelt.

Door het tegelijk met een eigen journal in te voeren kan dat elkaar versterken, het journal kan eisen dat de data op de juiste manier zijn opgeslagen. De instantie die de data opslag betaald (in principe de overheid, maar kan ook 3^e geldstroom zijn) kan eisen dat het in een open access journal komt.

---

5 <http://bytehouwer.nl/databeheerinhetAMC.pdf>